

ARVIOINTIEKERTOMUS 2021 / SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

254/0.07.071/2022

Soteltk 30.08.2022 § 46

Sosiaali- ja terveysjohtaja Merja Honkanen (puhelin 044 497 0100):

Muhoksen kunnanvaltuusto on kokouksessaan 27.6.2022 §:ssä 43 merkinnyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2021 tiedoksi. Vs. kunnanjohtaja on viranhaltijapäätöksellään 4.7.2021 § 11 todennut, että ko. valtuuston päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä eikä päätös ole lain tai asetuksen vastainen eikä päätös ole mennyt valtuuston päätösvaltaa ulommaksi. Täytäntöönpanona päätöksestä on annettu ote ja arviointikertomus toimielimille ja pyydetty toimielinten lausunnot kunnanhallitusta varten 31.8.2022 mennessä.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa vuodelta 2021 todetaan sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyen seuraavaa:

"Covid-19-pandemian vaikutukset ovat Muhoksella, kuten muissakin Suomen kunnissa, olleet vuosien 2020 ja 2021 aikana laaja-alaiset, moninaiset ja osittain myös pitkäaikaiset. Kunnan taloudenhoidossa ne ovat ilmenneet ennen kaikkea rahavirtojen – sekä kulujen että tuottojen – kasvaneena epävarmuutena, mikä on lisännyt ennakoimattomuutta ja epävakautta kunnan muussa toiminnassa ja palveluissa.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialalla tämä epävakaus on vuonna 2021 ollut suurempaa kuin kahtena edellisena vuotena. Se on konkretisoitunut erityisesti asiakkaisiin ja potilaisiin kohdistuvissa palvelujen ostoissa sekä ylimääräisissä henkilöstökuluissa ja tarvikekustannuksissa. Talousarviossa niihin ei oltu varauduttu.

Myyntituotot ja maksutuotot ovat vuonna 2021 kasvaneet merkittävästi edellisvuodesta asiakasmäärän kasvun takia. Henkilöstömenot kasvoivat edellisvuodesta liki 0.5 M€ (+5.1 %). Palvelujen ostot toteutuivat yli 10 % suunniteltuja suurempina. Luottotappioita eli perinnässä olleita mutta perimättä jääneitä asiakasmaksuja ja myyntituottojen saatavia kirjattiin tilikaudelle 7 844 €.

Kunnalta saatu lisämääräraha 1.5 M€ sekä valtion korona-avustukset ja hankerahoitus yhteensä 980 737 € aikaansaivat, että toimialan vuoden 2021 tilinpäätös ylittyi reilusti sekä tuottojen että kulujen osalta. Tällä tavoin muutettuun talousarvioon nähden tilikauden toimintakate ja tulos jäivät reilusti positiivisiksi. Realismin nimissä on todettava, että sosiaali- ja terveyspalveluiden toimintakulut ylittivät suunnitellusta eli alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 2 282 012 €.

Muhoksen kunnan välttämättömät sosiaali- ja terveyspalvelut on kuitenkin kyetty turvaamaan kuntalaisille. Ne on pystytty tuottamaan pääsääntöisesti terveydenhuollon hoitotakuun ja sosiaalitoimen aikavelvoitteiden mukaisesti. Valviran ja aluehallinnon valvontatoimet eivät ole johtaneet huomautuksiin. Toimiala on osallistunut Pohjois-Pohjanmaan maakunnan käynnistämiin sote-uudistusta valmisteleisiin Tulevaisuuden sotekeskus- ja Rakenne-hankkeeseen.

Sosiaalipalveluissa erityistä haastetta – määräraajojen puitteissa kuitenkin – tuottivat henkilöstön lyhyt- ja pitkäaikaiset poissaolot yhdistettynä sijaisten heikkoon saatavuuteen. Vauvasetelin myöntäminen käynnistyi 3/2021 kunnan omana palveluna. Kokonaisuutena lastensuojelun asiakkuuksien määrä oli edellisvuoden tasoa.

Pitkittyneet päihdeongelmat näkyivät edelleen erityisesti haasteellisina kuntoutushoidon ja avopalveluiden järjestelyinä. Työmarkkinatuen kuntaosuuteen käytettiin 735 121 €. Nuorten Ystävät ry:n tuottamat työpaja- ja ohjaamotoiminta sekä Mutteri-hanke toimivat yhteisissä tiloissa kunnan keskustaajamassa ja tavoittivat vajaat 120 asiakasta. Tiloissa toimivat myös Oulun seudun työllisyyden kuntakokeilun Muhoksen toiminnot. Ongelmia aiheuttivat suuri henkilöstön vaihtuvuus ja henkilöstöresurssivaje, jotka osaltaan kasvattivat työmarkkinatuen kuntaosuutta ja heikensivät työllisyyden hoidon verkostotyötä.

Vammaispalvelujen lain edellyttämät käsittelyajat toteutuivat pääsääntöisesti. Muhoksen ryhmäkodilla on 15 asukaspaikkaa, joista muille kunnille myytiin 3 paikkaa. Talonpoikantien tukiasuntoja korvaavaa asumisratkaisua ei löydetty.

Ikäihmisten palvelujen järjestämiseen vaikuttivat koronaviruksen aiheuttaman taudin leviäminen sekä siihen liittyvät rajoitus- ja suojauspalvelut. Isona vuodelle 2022 siirtyneenä uhkana onkin tiedostettava vakinaisen henkilöstön ja sijaistyövoiman saatavuus suhteessa kasvavaan asiakaskuntaan ja vanhuspalvelulain edellyttämiin nouseviin henkilöstömitoituksiin.

Ikäntyneiden palveluissa on toteutettu vuonna 2020 hyväksytyn Muhoksen kunnan vanhuspoliittisen ohjelman ja suunnitelman toimenpideohjelman. Säännöllisen kotihoidon piirissä olevia kotitalouksia vuoden aikana oli keskimäärin 150 kotitaloutta. Kotihoito jatkoi palvelujen tehostamista ja turvaamista hyvinvointiteknologian käyttöönotolla ja käytöllä (Evondos-lääkeannostelijat, Videovisiti-etihoiva), joista asiakaskokemukset ovat olleet positiivisia. Palvelusetelit ovat vakiintuneet osaksi vanhuspalveluita erityisesti tukipalveluissa. Päiväkeskuksen toiminta on ollut keskeytyksissä tai supistettua ja sen tiloja on hyödynnetty koronakotuksiin.

Terveyspalveluissa massiivinen rokotustoiminta pelasti hoitojärjestelmän romahdukselta. Sote-uudistuksen ja sen osahankkeiden suunnittelu ja koulutustoiminta koskettivat laajasti henkilökuntaa. Terveyskeskuksen tilaremontti saatiin loppuun ja avohoidon tilojen perusparannusta on tehty. Peruskorjaushanke on toteutettu käyttäjiä kuunnellen ja uusittujen tilojen käyttökokemukset ovat hyvät.

Lääkäreiden vastaanotoilla pitkäaikaissairaiden käynnit vähenivät. Tavanomaisten infektioiden määrä ja tapaturmien määrä olivat aikaisempia vähäisemmät. Huoli kertyneestä hoitovelasta on silti todellinen.

Äitiys- lastenneuvoloiden toiminta on jotakuinkin normalisoitunut vuoden 2021 aikana. Syntyvyydessä oli pientä laskua: 101 lasta syntyi vuonna 2021 ja 113 vuonna 2020.

Lääkehuollon ja hoitotarvikkeiden osalta viime vuosi oli vaikea ja ylimääräinen työ merkittävää. Laboratorio jatkoi kunnan omana toimintana ja röntgenin toimintaa uusittiin. Kuntoutusyksikössä palattiin yksilöasiakkaiden osalta lähelle normaalitoimintaa rokotusten edistyessä. Uutena työkaluna otettiin käyttöön Effector-järjestelmä lääkinnällisen kuntoutuksen terapiassa. Vuonna 2020 työnsä aloittaneen ja kotihoitoon resursoitun fysioterapeutin työpanos on osoittautunut hyvin tarpeelliseksi.

Mielenterveysyksikössä on palattu tavanomaisiin työmalleihin etäkontakteista. Lasten ja nuorten erityistyöntekijöinä on kolme psykologia ja yksi perheterapeutti. Lisääntynyt oireilu haastaa kehittämään palveluja kevyemmillä auttamistavoilla, muun muassa lyhytterapioilla. Aikuisten osalta jonoja onnistuttiin lyhentämään ti-lapaisella työvoimalla.

Suun terveydenhuollossa hoitotakuu toteutui neljän hammaslääkärin, kahden suuhygienistin ja viiden hammashoitajan työpanoksella sekä Telia callGuide-ajanvarausjärjestelmän avulla. Vastaanotoille otettiin käyttöön tekstiviestimistutukset, joiden avulla peruuttamattomat poisjäännit vähenivät noin 20 %.

Erikoissairaanhoidossa leimallista oli vaativien tapausten kasvu. Psykiatrian erikoisalalan kustannukset nousivat erityisesti lasten- ja akuuttipsykiatrian osalta merkittävästi. Jonotustilanne hoitoon on huonontunut edellisvuoden loppuun verrattuna."

Arviointikertomus 2021 esityslistan oheismateriaalina.

TOIMIALAJOHTAJAN ESITYS: Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää:

- 1) Merkitä tiedoksi tarkastuslautakunnan arvioinnin oman toimialansa toiminnasta vuodelta 2021. Sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamisessa ja järjestämisessä on edetty kunnanvaltuuston toimialalle asettamien tavoitteiden mukaisesti. Pitkittynyt koronapandemia näkyy kasvaneena hoidon tarpeen arviointia ja hoitoa odottavien määränä.
- 2) Merkitä tiedoksi tarkastuslautakunnan huomiot sosiaali- ja terveyspalveluiden talouden ja toiminnan toteutumisesta. Sosiaali- ja terveyspalvelujen talouden ja toiminnan toteutumisen arviointi on haasteellista merkittävien kuukausi- ja vuosivaihteluiden vuoksi. Vuonna 2021 talouden toteuman arviointia vaikeut-

tivat koronaan liittyvät ylimääräiset kustannukset ja niiden ennakoidut kompensatiot.

PÄÄTÖS: Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi toimialajohtajan esityksen.
